Национални обикновени съдилища

Βέλγιο

Настоящият раздел предоставя кратък преглед на обикновените съдилища в Белгия.

Обикновени съдилища — въведение

Върховен съд

Касационен съд (*Cour de cassation/Hof van Cassatie*): това е върховният съд — „съдът на съдилищата“ — чието седалище е в Брюксел.

Наказателен съд

Във всяка от 10-те провинции, както и в административен регион Брюксел, функционира по един **наказателен съд** (*cour d'assises/hof van assisen*). Това не е постоянен съд; той се свиква всеки път, когато пред него бъде отправено обвинение срещу обвиняеми.

Апелативни съдилища

Апелативен съд (*cour d'appel/hof van beroep*): в Белгия има пет апелативни съдилища:
в Брюксел (за съдебните райони на Валонски Брабант, Льовен и Брюксел),
в Лиеж (за съдебните райони на Лиеж, Ойпен, Намюр и Люксембург),
в Монс (за съдебния район на Ено),
в Гент (за съдебните райони на Западна Фландрия и Източна Фландрия),
в Антверпен (за съдебните райони на Антверпен и Лимбург).

Апелативен трудов съд (*cour du travail/arbeidshof*): в Белгия има пет апелативни трудови съдилища. Това са апелативни съдилища, специализирани в областта на трудовото право. Тяхната териториална компетентност се припокрива с тази на горепосочените апелативни съдилища.

Първоинстанционни съдилища

Първоинстанционен съд (*tribunal de première instance/rechtbank van eerste aanleg*): в Белгия има 13 първоинстанционни съдилища (по един съд във всеки съдебен район и два в съдебния район на Брюксел — един фламандскоезичен и един френскоезичен).

Трудов съд (*tribunal du travail/arbeidsrechtbank*): в Белгия има девет трудови съдилища (по принцип по един в рамките на териториалната компетентност на всеки апелативен съд, с изключение на териториалната компетентност на апелативния съд в Брюксел, в рамките на която попадат трудовите съдилища в Льовен и Нивел и още две съдилища в самия Брюксел — един фламандскоезичен и един френскоезичен съд — с изключение на съдебния район на Ойпен).

Търговски съд (*tribunal de l'entreprise/ondernemingsrechtbank*): в Белгия има девет търговски съдилища (по принцип по един в рамките на териториалната компетентност на всеки апелативен съд, с изключение на териториалната компетентност на апелативния съд в Брюксел, в рамките на която попадат търговските съдилища в Льовен и Нивел и още две съдилища в самия Брюксел — един фламандскоезичен и един френскоезичен съд — с изключение на съдебния район на Ойпен).

По-нисшестоящи или местни съдилища

Мирови съд (*justice de paix/vredegerecht*): в Белгия функционират 187 мирови съдилища (по един съд във всяка съдебна околия).

Полицейски съд (*tribunal de police/politierechtbank*): в Белгия функционират 15 полицейски съдилища, т.е. по един съд във всеки съдебен район, с изключение на Брюксел, където има четири.

Компетентност на съдилищата

Мирови съд

Мировият съд разглежда всички искове с цена под 5000 EUR, които не са от изключителната компетентност на друг съд. Мировият съд (*juge de paix /vrederechter*) е компетентен и по спорове, свързани с наеми, нарушения на обществени ред, сервитути и принудително отчуждаване, независимо от цената на иска, както и да постановява временни мерки при спорове между съпрузи. С изключение на делата, при които цената на иска не надвишава 2000 EUR, решенията на мировия съдия подлежат на **обжалване** пред първоинстанционния съд.

Полицейски съд

Полицейският съд е **наказателен и граждански** съд, който разглежда дребни нарушения (*contraventions/overtredingen*), престъпни деяния с по-ниска степен на обществена опасност (*délits/wanbedrijven*), които се разглеждат като дребни нарушения, нарушения на някои специални закони (като например Кодекса на селското стопанство (*Code rural/Veldwetboek*) или Кодекса на горското стопанство (*Code forestier/Boswetboek*)) и искове за обезщетение за вреди, причинени в резултат на пътнотранспортни произшествия. Решенията на полицейския съд подлежат на **обжалване** пред първоинстанционния съд, освен когато касаят въпросите, посочени в Кодекса за работата на съдилищата (*Code judiciaire/Gerechtelijk Wetboek*), когато цената на иска не надвишава 1240 EUR.

Първоинстанционен съд

Първоинстанционният съд е компетентен по всички спорове, с изключение на онези, за които по закон са компетентни други съдилища. Това означава, че той разполага с **остатъчна компетентност**.

Първоинстанционният съд се подразделя на четири отделения: **граждански съд, наказателен съд, семеен съд** и **съд за младежта**. От 2007 г. насам към първоинстанционните съдилища в Антверпен, Брюксел, Източна Фландрия, Лиеж и Ено са създадени и отделения, наречени **съдилища по прилагане на наказанията**.

Граждански съд

Гражданският съд (*tribunal civil/burgerlijke rechtbank*) разглежда дела**, свързани с гражданското състояние на лицата**. Той е компетентен също така по спорове с цена на иска, надвишаваща 1860 EUR, спорове, свързани с наследствени или авторски права, както и по жалби срещу решения, постановени от мирови съд.

Изправителен съд

Изправителният съд (*tribunal correctionnel/correctionele rechtbank*) се произнася по всички **престъпления** и **тежки престъпления** (*crimes/misdaden*), като например заблуда, измама, непредумишлено убийство, кражба с взлом или грабеж, които се разглеждат като престъпни деяния с по-ниска степен на обществена опасност. Той изпълнява също така ролята на въззивна инстанция за решения, постановени от полицейския съд.

Делата пред изправителния съд могат да се заведат по два начина: чрез пряко сезиране от прокуратурата (*ministère public/openbaar ministerie*) или от граждански ищец, или въз основа на определение на съвещателния състав на първоинстанционния съд, който след приключване на предварителното производство (*instruction/gerechtelijk onderzoek*) решава дали обвиняемият трябва да се предаде на изправителния съд.
Съвещателният състав (*chambre du conseil/raadkamer*) провежда предварителните производства. Съставен е от един съдия от първоинстанционния съд, който заседава еднолично и преценява дали изправителният съд трябва да бъде сезиран или обвиняемият трябва да бъде освободен (*non lieu/buitenvervolginstelling*). Съвещателният състав решава също така дали да наложи на обвиняемия мярка за неотклонение задържане под стража или да го освободи, като при необходимост може да направи това под условие, и взема това решение за всеки месец поотделно или в случаите на престъпление с по-висока степен на обществена опасност, което не може да бъде разглеждано като престъпно деяние с по-ниска степен на обществена опасност — на всеки три месеца.
Мярка за неотклонение задържане под стража (*détention préventive/voorlopige hechtenis*) е мярка за неотклонение, чрез която лице, заподозряно в извършване на престъпление с по-ниска или с по-висока степен на обществена опасност, се задържа в очакване делото му да бъде разгледано. Тази мярка се налага с цел да се предотврати възможността заподозреният да се укрие, когато трябва да се яви пред съдията, да извърши междувременно други престъпления, да се опита да унищожи или укрие доказателства или да се свърже с трети лица (напр. за да упражни влияние върху свидетели или лица, заподозрени заедно с него). Ако заподозрените бъдат окончателно оправдани или делото срещу тях бъде прекратено, те могат да поискат обезщетение от министъра на правосъдието за времето, което несправедливо са прекарали в затвора. За да се предостави такова обезщетение за неправомерно задържане (*indemnité en cas de détention inopérante/vergoeding wegens onwerkzame hechtenis*), трябва да бъдат изпълнени две условия: задържането на заподозрения трябва да е продължило повече от осем дни и задържането или продължаването на задържането не трябва да е било поради личното поведение на заподозрения. Министърът е изключително стриктен при преценката дали е изпълнено второто условие.
Решенията на съвещателния състав могат да бъдат **обжалвани** пред обвинителния състав (*chambre des mises en accusation/kamer van inbeschuldigingstelling*) на апелативния съд. Този състав разглежда предварителните производства на апелативните съдилища.

Съд за младежта

Съставите за младежта, които са част от **съда за младежта** (*tribunal de la jeunesse/jeugdrechtbank*) са компетентни по въпроси, засягащи младежи, изложени на риск, и младежи, които са извършили престъпления.
Единствено прокуратурата може да реши дали дадено дело следва да се разглежда от съда за младежта. За разлика от гражданскоправните въпроси, тези дела не могат да бъдат заведени от отделни лица. Младежите могат да бъдат изправени пред съда за младежта в два случая.
Първо, ако са извършили престъпление, полицията ще предостави името им на прокуратурата. Тя преценява дали събитията са достатъчно сериозни, за да сезира съда за младежта.
Второ, ако младежите се намират в трудна ситуация у дома, те вероятно вече са били в контакт със службата за подпомагане на младежта (*service d'aide à la jeunesse*). Ако не може да бъде намерено решение на ситуацията, в която се намират, службата изпраща случая на комисията по медиация (*commission de médiation*), която оказва специална подкрепа на младите хора. При необходимост въпросната комисия по медиация може да поиска от прокуратурата да сезира съда за младежта, за да бъдат предприети необходимите мерки.

Семеен съд

Семейният съд (*tribunal de la famille/familierechtbank*) е компетентен да разглежда всички семейни спорове в съответствие с член 572a и член 577, параграф 3 от Съдебния кодекс.
Освен по изключение, съдът е компетентен по следните въпроси, независимо от цената на иска:
всяка искова молба, свързана с гражданското състояние и последиците от него: спорове, свързани с брака или произтичащите от него задължения, развод и имуществените последици от него, установяването или оспорването на произход, оспорване на определени решения, взети от длъжностните лица по гражданското състояние, и др.;
всяка искова молба, свързана със законно съжителство на семейни начала и последиците от него: мерки, свързани със собствеността на несемейни партньори, прекратяване на законно съжителство на семейни начала и др.;
всяка искова молба, свързана с деца: определяне на упражняването на родителската отговорност и/или условията на живот, определяне на правото на лични отношения и др.;
всяка искова молба, свързана със задължения за издръжка: определяне или изменение на издръжка за бивш съпруг или родител, определяне или коригиране на вноската за издръжка и др.;
определени искови молби, свързани със семейни надбавки: определяне на ищеца на семейни надбавки или оспорване на плащането на семейни надбавки на ищеца;
всяка искова молба, свързана със собствеността на дадено семейство: дарения на имот от семейната собственост, уреждане на въпросите относно собствеността, принадлежаща на съпрузите, спорове по отношение на наследството (напр. отказ от наследство), и др.;
всяка искова молба, свързана с временна забрана за пребиваване в случай на домашно насилие.
Съдът е компетентен и по отношение на разпореждането на временни и неотложни мерки.
Накрая, той е компетентен да разглежда и всички жалби срещу решения, постановени от мирови съдилища по отношение на недееспособни лица.

Съдилища по прилагане на наказанията

Съдът по прилагане на наказанията (*tribunal de l'application des peines/strafuitvoeringsrechtbank*) постановява решения относно правния статут извън затвора на осъдените на лишаване от свобода лица. Съдът може да допусне следните мерки: **ограничено задържане** (*détention limitée /beperkte detentie*), **електронно наблюдение**, **условно освобождаване** (*libération conditionnelle/voorwaardelijke invrijheidstelling*) и **временно освобождаване** (*mise en liberté provisoire/voorlopige invrijheidstelling*) с оглед на експулсирането или връщането в държавата на произход.
Прокуратурата и осъдените могат да подадат касационна жалба срещу решенията на съдилищата по прилагане на наказанията.

Жалби срещу решенията на първоинстанционния съд

С изключение на решенията, постановени от съд по прилагане на наказанията, ако страна по делото или прокуратурата не е удовлетворена от постановеното от първоинстанционния съд решение, тя може да го **обжалва**, при условие че съдът го е постановил на първа инстанция, т.е. самото решение не трябва да е постановено по жалба срещу решение на полицейския или мировия съд. В този случай жалбата се разглежда от апелативния съд, независимо дали обжалваното решение е било постановено от граждански, изправителен съд или от съда за младежта.

Трудов съд

Трудовият съд е компетентен по **социални въпроси**: социално осигуряване (пенсии, обезщетения за безработица и др.), трудовоправни спорове (трудови договори, трудово законодателство и др.) и трудови злополуки. Той се произнася и по искови молби за **предпазен конкордат с кредиторите** (*règlement collectif de dettes/collectieve schuldenregeling*), подадени от физически лица.

Трудовият съд е съставен от **различни състави**. С изключение на предвидените в Кодекса за работата на съдилищата случаи, те се състоят от един професионален съдия, който председателства състава, и двама непрофесионални съдии. В зависимост от естеството на разглежданото дело непрофесионалните съдии представляват работниците, работодателите или самостоятелно заетите лица. Те се назначават, след като са били предложени от професионалните браншови организации (работодатели, служители, работници или самостоятелно заети лица). Що се отнася до прокурора, в тези случаи той се нарича прокурор по труда (*auditeur du travail/arbeidsauditeur*), а неговата служба е известна като *auditorat du travail/arbeidsauditoraat*.

При несъгласие с решението на съда страните могат да го **обжалват** пред апелативния трудов съд.

Търговски съд

Търговският съд е компетентен по спорове между предприятия, независимо от цената на иска.

Физическите лица също могат да предявяват искове срещу предприятия пред търговския съд.

Търговският съд разглежда спорове между предприятия, а именно физически лица, работещи като самостоятелно заети лица (търговци, свободни професии и директори), юридически лица (дружества, сдружения и фондации) и организации без юридическа правосубектност. Споровете не трябва да попадат в рамките на специалната компетентност на други съдилища, а по отношение на физически лица не трябва да включват действие, при което липсва ясна връзка с предприятието.

Търговският съд се състои от един или повече състави. Всеки състав се състои от професионален съдия и двама непрофесионални съдии. Тези непрофесионални съдии не са съдии, а по-скоро са предприемачи, директори на дружества, счетоводители, одитори и т.н. Те помагат на професионалния съдия, като предоставят опита си в търговската сфера.

В определени случаи прокуратурата завежда дела пред търговския съд, в които тя се представлява от прокурор, от един или повече главни заместници и един или повече други заместници.

Ако страна желае да оспори решението на търговския съд, тя подава **жалба** пред апелативния съд. Обжалваното решение обаче трябва да е постановено на първа инстанция.

Апелативни съдилища и апелативни трудови съдилища

Апелативният съд се състои от различни отделения.

Гражданските отделения (*chambres civiles/burgerlijke kamers*) разглеждат жалби срещу решения, постановени на първа инстанция от гражданските отделения на първоинстанционните съдилища и от търговските съдилища.

Наказателните отделения (*chambres correctionnelles/correctionele kamers*) разглеждат жалби срещу решения, постановени на първа инстанция от изправителните съдилища.

Отделенията за младежта (*chambres de la jeunesse/kamers in jeugdzaken*) разглеждат жалби срещу решения, постановени на първа инстанция от съдилищата за младежта.

Обвинителният състав (*chambre des mises en accusation/kamer van inbeschuldigingstelling*) разглежда предварителните производства и жалби срещу решения на съвещателния състав на първоинстанционния съд. Освен това този състав повдига срещу заподозрените обвинение пред наказателния съд в случай на предполагаемо извършване на престъпления с висока степен на обществена опасност, нарушения на законодателството за печата или политически престъпления.

Както при трудовия съд, съставите в **апелативния трудов съд** са съставени от професионален съдия и двама или четирима непрофесионални съдии. Жалбите срещу решения на трудовите съдилища се разглеждат от апелативния трудов съд.

Наказателен съд

Престъпления с висока степен на обществена опасност

Когато някое лице е **обвинено в престъпление с висока степен на обществена опасност (*crime/misdaad*), което не може да бъде разглеждано или не се разглежда като престъпно деяние с по-ниска степен на обществена опасност (*délit/wanbedrijf*)**, то се призовава да се яви пред наказателния съд, за да бъде съдено от **съдебни заседатели**.

Наказателният съд се председателства от професионален съдия, подпомаган от други двама съдии, които също са професионални съдии. Те не се произнасят по вината или невинността на обвиняемия. Съдебните заседатели са тези, които решават дали обвиняемият е извършил престъпление или не. **Съдебните заседатели** се избират чрез жребий, теглен сред населението. За съдебен заседател може да бъде призован всеки белгийски гражданин на възраст между 28 и 65 години, който е в състояние да упражнява свободно своите граждански и политически права, може да чете и пише, и никога не е бил осъждан на лишаване от свобода за повече от четири месеца или на повече от 60 часа безвъзмезден труд в полза на обществото.

Наказателното производство започва с прочитане на обвинителния акт, представляващ обобщение на процеса на установяване на фактите и на определяне на основните доказателства, събрани по време на предварителното производство. След това се изслушват свидетелите и участвалите в предварителното производство лица. Изслушванията целят да се даде възможност на съдебните заседатели, които не са се запознали с делото, да си съставят мнение. След това прокурорът произнася обвинителна реч, с която иска конкретна присъда, гражданските ищци се изслушват, а адвокатите на защитата представят устната си защита. Обвиняемият също се изслушва. Той отговаря на въпросите на председателя на състава, дава обяснения и може дори да пледира, че е невинен. В края на производството **дванадесетте съдебни заседатели** заседават при закрити врати. Те **трябва да вземат решение дали обвиняемият е виновен или е невинен**. Решението се взема чрез гласуване, като то може да бъде взето с квалифицирано мнозинство. Те например могат да признаят обвиняемия за виновен, като признаят същевременно наличието на смекчаващи вината обстоятелства. Ако обвиняемият бъде признат за виновен, професионалните съдии и съдебните заседатели заедно разискват какво наказание да бъде наложено. Решението по този въпрос се взима с абсолютно мнозинство. Решението относно наличието на вина трябва да бъде мотивирано.

По принцип решението на наказателния съд не подлежи на обжалване (*appel/hoger beroep*). Осъденият, гражданският ищец и прокуратурата могат обаче да подадат жалба пред **Касационния съд** (*pourvoi en cassation/cassatieberoep*) . В случай че присъдата бъде отменена от Касационния съд, делото се изпраща за решаване от друг наказателен съд, който ще трябва да постанови нова присъда.

Нарушение на законодателството за печата и политически престъпления

Нарушение на законодателството за печата (*délit de presse/drukpersmisdrijf*) има тогава, когато е изразен престъпен умисъл чрез текстове, разпространени в голям брой екземпляри чрез технически способ. Престъплението е политическо (*délit politique/politiek misdrijf*), когато е извършено по политически мотиви и с политически цели. Политическите престъпления и нарушенията на законодателството за печата се разглеждат от наказателния съд, с изключение на нарушенията на законодателството за печата, основани на расизъм или ксенофобия.

Касационен съд

Касационният съд е **гарант за спазването на правото от страна на съдилищата**. Компетентността му обхваща цялата територия на Белгия. Касационният съд не се произнася по фактите, а само по правната страна на делото. Касационното обжалване е допустимо само въз основа **на**

правни основания, тоест при нарушаване на закона или на общ принцип на правото. Касационната жалба е допустима само срещу решения, постановени на последна инстанция, тоест такива, при които не е възможно обжалване.

Касационният съд е съставен от първи председател, председател, председатели на отделения и редови съдии. Прокуратурата се представлява от главния прокурор към Касационния съд или от генерален адвокат. Съдът има **три отделения**: първото разглежда гражданските, търговските, данъчните и дисциплинарните дела, второто — наказателните дела, а третото — трудовите дела и тези, свързани със социалното осигуряване. Всяко от тези отделения има един френскоезичен и един нидерландскоезичен състав. По правило във всеки състав заседават петима редови съдии.

Преди да се произнесат, съдиите изслушват заключенията на **прокурора** към Касационния съд. Касационният съд може да реши да отхвърли жалбата. Ако представените аргументи не бъдат уважени, жалбата се отхвърля и оспореното съдебно решение става окончателно. Ако Касационният съд приеме, че оспореното решение е било постановено в нарушение на даден закон, то се отменя изцяло или частично, като делото може да бъде или да не бъде върнато за ново разглеждане. Когато съдът заключи, че делото трябва да се преразгледа по същество, то се изпраща на съд със същия ранг като инстанцията, постановила оспореното решение. При никакви обстоятелства делото не се връща на съда, който първоначално се е произнесъл по него.

Забележка

Следва да се отбележи, че освен от гражданските съдилища граждански искове (главно свързани с обезщетения за причинени вреди), предявени от граждански ищци в рамките на наказателно производство, т.е. от жертвите на престъпления в широкия смисъл на думата, се разглеждат и от изправителните отделения на апелативния съд, наказателните съдилища, изправителните отделения на първоинстанционния съд (изправителен съд) и от полицейския съд (когато се разглеждат наказателни дела).

Бази данни с правна информация

Допълнителна информация относно белгийските съдилища може да бъде намерена на портала на Съдебната власт в Белгия.

Безплатен ли е достъпът до базата данни?

Да, достъпът до базата данни е **безплатен**.

Връзки по темата

Федерална публична служба „Правосъдие“

Последна актуализация: 28/07/2022

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държвата-членка, отговорна за тази страница.